

דגם תשובות לשאלון מותאם עברית לבתי ספר דרוזיים, מס' 15331, חורף תשפ"ו

לפניכם דגם תשובות למבחן בעברית, הכולל הבנת הנקרא, הבנת הנשמע, הבעה ולשון. בשאלות שמצוין בהן במפורש יש להקיש במחשב את מספר הפריטים הנכונים.

שימו לב: התשובות על השאלות בהבנת הנשמע בעמוד 3!

קטע השמע:

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו הוא אחד מן החוקים החשובים ביותר במדינת ישראל, והוא חלק מרכזי ממערכת המשפט בישראל. החוק נחקק בשנת 1992 בכנסת ישראל, והוא מבטיח זכויות בסיסיות לכל אדם שחי במדינה.

לפי חוק זה, לכל אזרח במדינה יש זכות לשמור על חייו, גופו ורכושו, כלומר אף אחד לא יכול לפגוע בחייו או לפגוע בגופו של האזרח בישראל. כמו כן לפי חוק זה, אסור לפגוע בכבודו או לקחת את רכושו בלי רשותו. החוק מאפשר לאזרחים להגיש תלונה לבית המשפט נגד חוקים או פעולות של הממשלה אשר פוגעים בזכויות שלהם.

נוסף על כך, החוק מבטיח גם חופש דת, כלומר אדם יכול לבחור במי ובמה להאמין; חופש ביטוי – אדם יכול להביע את דעתו בקול או בכתב בעיתון או ברשתות החברתיות; חופש תנועה – אדם יכול ללכת או לנסוע לאן שהוא רוצה בתוך המדינה; וכן חופש להתאסף ולהשתתף בהפגנה.

עם זאת החוק גם קובע שלפעמים אפשר להגביל זכויות מסוימות, אם יש לכך סיבה חשובה. לדוגמה, אם מישהו מסכן את ביטחון המדינה, אפשר לעצור אותו. אם מתקיימת הפגנה אלימה שמסכנת אנשים אחרים אפשר להפסיק אותה. כלומר החוק שומר על איזון בין הזכויות של האדם הפרטי ובין הצרכים של כל החברה ומונע פגיעה באזרח ובחברה.

חוק היסוד הזה מבטא את הערכים של מדינת ישראל הדמוקרטית: שוויון, צדק וכבוד לכל אדם, בלי קשר לדת, מוצא או מין. יש לכך חשיבות רבה מפני שבישראל קבוצות מיעוט רבות: ערבים ודרוזים, נשים, עולים חדשים ונכים. החוק מגן על קבוצות אלה. למשל, אם עובד מרגיש שהוא אינו מקבל את כל הזכויות המגיעות לו בעבודה רק בגלל המין שלו, המוצא שלו או הדעות שלו, הוא יכול לפנות לבית המשפט ולבקש שיגן עליו מפני אפליה.

בעזרת החוק הזה התפתחו בישראל זכויות האדם. בית המשפט העליון השתמש בחוק הזה כדי להעביר החלטות חשובות בנוגע לזכויות אדם, כמו זכויות נשים במקום העבודה או זכויות לחופש ביטוי, במיוחד כאשר אדם מביע דעה מבעית או פוגעת.

החוק הזה שומר על זכויות האדם וכך הוא גם שומר על הדמוקרטיה. רק כששומרים גם על הזכויות האישיות וגם על הצרכים של החברה אפשר לקיים דמוקרטיה אמיתית.

פרק ראשון – הבנת הנקרא, הבנת הנשמע והבעה (80 נקודות)

חלק א – הבנת הנקרא (42 נקודות)

שאלות 1-9

על הנבחנים לענות על שתי השאלות 1-2.

1. בשאלה זו יש להקיש 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

– בעבר כיבדו רק את מי שנחשב לחשוב ובעל מעמד בחברה.

2. בשאלה זו יש להקיש 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

– חברות שבהן יש שוויון בין בני האדם.

על הנבחנים לענות על אחת מן השאלות 3-4.

3. א. (1) על הנבחנים לציין על פי פסקה ו דבר אחד שהמדינה יכולה לעשות כדי לשמור על כבוד האדם. (100%)

חקיקת חוקים ותקנות

(2) על הנבחנים לציין על פי פסקה ז דבר אחד שכל אחד מאיתנו יכול לעשות כדי לשמור על כבוד האדם. (100%)

לדבר יפה זה לזה (שמירה על השפה שבה אנחנו מדברים) [עוד אפשרות: להיות סבלניים זה אל זה (בסבלנות

שלנו כלפי אחרים)]

ב. על הנבחנים להשיב מהו לדעתם, מבין שני הדברים שציינו בסעיף 3א, הדבר שיתרום תרומה גדולה יותר לשמירה על

כבוד האדם (30%), ולנמק את תשובתם (70%).

תשובה לדוגמה:

לדעתי, הדרך הטובה ביותר ליצירת שינוי חיובי בחברה היא להיות סבלניים כלפי אחרים, מפני שהשפעה של יחס

חיובי כלפי אחרים היא השפעה ארוכת טווח, ואנשים זוכרים כאשר מתייחסים אליהם בכבוד בדיוק כפי שהם זוכרים

חוסר כבוד. יחס טוב גורר יחס טוב. אנשים מעוניינים להראות שהם שונים מאחרים, ושהם אנשים טובים. לכן לדעתי

הם יחקו התנהגות טובה ומכבדת.

4. א. על הנבחנים להסביר כיצד התנהלות של מדינות על פי הרעיון של כבוד האדם מונעת ניצול של אנשים והשפלתם.

(100%)

במדינות שמתנהלות על פי הרעיון של כבוד האדם החוק מונע השפלה וניצול של אנשים מפני שצריך להתייחס לכל

אדם באופן שווה, בלי קשר למעמד, מוצא, מין, דת או עושר. אין עליונות של אדם אחד על אחר.

ב. על הנבחנים להציע דרך אחת שבה בית הספר שלהם יכול לחזק את הערך "כבוד האדם" ולשמור עליו. (100%)

תשובה לדוגמה:

כדי לחזק את הערך "כבוד האדם" ולשמור עליו בבית הספר חשוב לקרב את התלמידים לעניין זה ולהסביר להם

את החשיבות שלו. אפשר לעשות זאת באמצעות יום מיוחד, "יום זכויות האדם", שבו יודגשו הפרות זכויות

אדם בעולם ובארץ באמצעות סיפורים של אנשים שזכויותיהם נפגעו. אחר כך יספרו לתלמידים על זכויות האדם

בישראל ועל החקיקה שקשורה לכך שנועדה לשמור על זכויות האדם וכן על תפקיד מערכת המשפט בשמירה על זכויות

האדם בארץ.

על הנבחנים לענות על אחת מן השאלות 5-6.

בשאלות אלה יש להקיש 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

5. – מעמד נמוך

6. – לקיים

על הנבחנים לענות על אחת מן השאלות 7-8.

7. א. – הוא יסוד לקיום חברה בריאה. (100%)

ב. – הכנסת היא דוגמה להתנהגות לא ראויה. (100%)

8. א. – כל אדם יכול לתרום לשינוי חברתי. (100%)

ב. – השינוי מתחיל במעשים קטנים של אנשים רגילים. (100%)

על הנבחנים לענות על שאלה 9 – חובה.

9. שאלה זו נבדקת באמצעות סולם פריטים 0-6, לפי הפירוט שלהלן. על הנבחנים להשלים את המשפטים הנתונים על פי שני המאמרים. **מאמר א** מדגיש את הצורך בשינוי שבא מן החברה והמדינה. לדברי הכותב, כדי לשפר את המעמד של כבוד האדם בציבור, יש לקדם כלליים ותקנות ולשים לב למה שקורה בתקשורת ובחברה. לעומת זאת, **מאמר ב** מדגיש את הצורך בשינוי שבא מן הפרט בחברה. לדברי כותבת המאמר, כדי לשפר את המעמד של ערך הכבוד ההדדי, כל אחד צריך להגדיל את הנתינה שלו ולהיות מתחשב כלפי הפרט.

חלק ב – הבנת הנשמע (18 נקודות)

תשובות על השאלות על קטע השמע:

על הנבחנים לענות על כל השאלות 10-13.

שים לב: בשאלות 10-13 יש להקיש בכל תשובה 1 לתשובה נכונה או 0 לתשובה שגויה.

- 10. - לפנות לבית המשפט.
- 11. - כאשר קיימת סכנה לביטחון המדינה או לציבור.
- 12. - מחברי החוק מקפידים שגם הפרט וגם החברה לא ייפגעו.
- 13. - החוק מגן על הזכויות של קבוצות קטנות בחברה.

חלק ג – הבעה (20 נקודות)

14. על הנבחנים לכתוב חיבור על אחד מן הנושאים (1)–(2).
את החיבורים של הנבחנים יש להעריך על פי טבלת התבחינים שלהלן.

54%-0%	69%-55%	84%-70%	100%-85%	חלוקת נק'	תבחינים להערכה	
אין עמדה / העמדה אינה ברורה			הצגת עמדה ברורה בנושא	2 נקודות	עמדה	א. תוכן ומבנה 50% (10 נקודות)
הצגת נימוקים חלקיים או מהימנים חלקית או נימוקים שאינם קשורים לטענות – אין ביסוס / ביסוס חלקי / לא רלוונטי			הצגת נימוקים מהימנים והגיוניים הקשורים לטענה, ביסוס באמצעות דוגמאות, הסברים, ציטוטים	3 נקודות	הנמקה וביסוס	
לכידות רעיונית קלושה ביותר / אין לכידות, אין קישוריות או הקישוריות לקויה / אינה מתאימה			לכידות רעיונית מיטבית בחיבור כולו במגוון אמצעים: קשרים נכונים, חזרות לקסיקליות, אזכורים וכדומה.	3 נקודות	קישוריות ולכידות	
אין פתיח או יש פתיח עמום / מבולבל, אין הצגה ברורה וחד־משמעית של הבעיה / הקונפליקט			פתיח המסביר היטב את הטענה. סגיר ובו מסקנה או המלצה	2 נקודות	פתיח וסגיר	
100%					סה"כ	
משלב לשון נמוך			משלב לשון בינוני-גבוה	2.5 נקודות	משלב לשון	ב. מבע 25% (5 נקודות)
אוצר מילים וצירופים דל			אוצר מילים וצירופים מגוון	2.5 נקודות	אוצר מילים	
100%					סה"כ	
משפטים שאינם תקינים: שימוש לא תקין במילות יחס וביידוע, שימוש לא תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם			משפטים שהתחביר בהם תקין: שימוש תקין במילות יחס וביידוע, שימוש תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם	2 נקודות	תקינות תחבירית ולשונית	ג. תקינות 25% (5 נקודות)
אין הקפדה על מוסכמות כתיבה.			חלוקה נכונה לפסקאות	1.5 נקודות	היצג	
ריבוי שגיאות כתיב ופיסוק				1.5 נקודות	כתיב ופיסוק	
100%					סה"כ	

פרק שני – דקדוק (20 נקודות)

על הנבחנים לענות על כל השאלות 15–19.

חלק א – הפועל ושם העצם (7 נקודות)

שאלה 15 – שימו לב: השאלה נבדקת באחוזים (על הנבחנים לבחור בשלושה מן הסעיפים א–ד).

- א. (1) ש-ל-ט
- (2) שליטה
- ב. (1) י-כ-ח
- (2) מתווכחים
- ג. (1) מ-נ-ע
- (2) תמנעו
- ד. (1) ד-כ-א
- (2) דיכא

שאלה 16 – שימו לב: השאלה נבדקת באחוזים (על הנבחנים לבחור באחד מן הסעיפים א–ב).

- א. הרבות
- ב. הילד שלנו

חלק ב – מילות יחס ותצורת השם (7 נקודות)

שאלה 17 – מספר הפריטים הנכונים – 4.

על הנבחנים לבחור בארבעה משפטים.

- (1) ב
- (2) אצל
- (3) ל
- (4) מ
- (5) נגד
- (6) על
- (7) עם
- (8) את

שאלה 18 – שימו לב: השאלה נבדקת באחוזים.

- א. התנהגות
- ב. המילה: אלימות; משמעות הצורן הסופי: שם מופשט
- אז:
- המילה: אישי; משמעות הצורן הסופי: שם תואר

חלק ג – תחביר (6 נקודות)

שאלה 19

שימו לב: שאלה זו נבדקת באחוזים.

על הנבחנים לענות על שניים מן הסעיפים א–ד.

- א. על הנבחנים לחבר את שני המשפטים הנתונים למשפט אחד. (100%)
- בישראל אפשר לראות אפליה ופגיעה בכבוד הזולת, אף על פי שהחברה כאן מבוססת על חירות ודמוקרטיה.
- ב. אם; לכן (2×50%=100%)
- ג. – חשוב להתייחס בכבוד לאנשים החולקים על דעתנו. (100%)
- ד. כאשר פוגעים בכבודו של חבר, נוצרים ריחוק וכעס. (100%)